

АТ-ҒАРЫШ ҒЫЛЫМЫ БАҒАЛАУ ӘДІСТЕМЕЛІК ЖҮЙЕСІ
ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ БІЛІМ АЛҒЫН ҚИЛ-ДАРҒЫН

**«БІЛІМДІ БАҒАЛАУДЫҢ
ҚҰЗЫРЕТТІ-БАҒДАРЛЫ ЖҮЙЕСІ»
44-ші ғылыми-әдістемелік конференция
МАТЕРИАЛДАРЫ**

17-18 қаңтар 2014 жыл

3-кітап

**МАТЕРИАЛЫ
44-ой научно-методической конференции
«КОМПЕТЕНТНОСТНО-ОРИЕНТИРОВАННАЯ
СИСТЕМА ОЦЕНКИ ЗНАНИЙ»**

17-18 января 2014 года

Книга 3

ӘЛ-ФАРАБИ атындағы ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ
КАЗАХСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ имени АЛЬ-ФАРАБИ

«БІЛІМДІ БАҒАЛАУДЫҢ
ҚҰЗЫРЕТТІ-БАҒДАРЛЫ ЖҮЙЕСІ»
44-ші ғылыми-әдістемелік конференция
МАТЕРИАЛДАРЫ
17-18 қаңтар 2014 жыл

3-кітап

МАТЕРИАЛЫ
44-ой научно-методической конференции
«КОМПЕТЕНТНОСТНО-ОРИЕНТИРОВАННАЯ
СИСТЕМА ОЦЕИКИ ЗНАНИЙ»

17-18 января 2014 года

Книга 3

Алматы
«Қазақ университеті»
2014

Әдебиет

1. Иващенко О.Н. Дидактическая система контроля знаний [Электронный ресурс] // Фестиваль педагогических идей. 2004. URL: <http://www.1september.ru/>
2. Пидкасистый П.И. Опрос как средство обучения [Текст] // П.И. Пидкасистый, М.Л. Портнов. - М.: Педагогическое общество России, 1999. - С.11.
3. Кулюткина Ю.В. Проблемы гуманизации: новое осмысление старых проблем. СПб, 2003.
4. Ермолаева М.Г. Современный урок: тенденции, возможности, анализ. СПб, 2007.
5. Авансеев В.С. Теория и методика педагогических измерений <http://www.testolog.narod.ru>

Г. Ахметбек, Р. Досымбекова

ҚЫТАЙ ТІЛІН МЫСАЛДАР АРҚЫЛЫ ОҚЫТУ ӘДІСТЕРІ

Студенттердің алатын біліміне сәйкес ынталандыру - бұл оқытудың маңызды міндеттерінің бірі. Ұзақ жылдардан бері университет оқытушыларының қытай тілін оқыту әдістерінің сарындылығы студенттердің жапығуына алып келді деген пікірлер де бар. Тіл оқыту көлемінен алашақтап, оқулық тілімен келтірілген мысалдар ескіріп, қолдану аясы тарылып кетсе, талабына үйлесе алмағандықтан оқулық та студентпен тіл табыса алмайды. Қытай тілін оқытушылары студенттердің қытай тілін үйрену психикасына негізден, сабақ мазмұнына мысалдар келтірін қызықты әрі қолданыстағы тіл материалдарын кеңінен пайдаланып, жүйелі әдісімен студенттердің қытай тілін үйренуге деген ынтасын арттыру керектігін айтады. Бүгінгі талабына сай университет оқытушыларының қолданыстағы методикасын түбегейлі инновациялық әдістерді қолдану қажет.

Қытай тілін оқытуды тілге тиек етсек екі түрлі қате танымды өзгертуіміз керек болады. Оның бірі қытай тілі гуманитарлық пәндерге ұқсамайды гуманитарлық пәндерді жаңды, образды түсіндіруге болады, ал тіл пәндері қашанда біраз басынқы болып студенттердің қызығуына оятып, назарын өзіне аудара алмайды деген пікір. Ал екіншісі қытай тілі білімдерін студенттерге жеткізетін тілде үлкен даралық және икемділік емес керісінше ерекше жүйелі логикалы тіл болуы керек, әйтпесе осы пәннің ғылымилығына әсері болады деген таным. Іс жүзіне келер болса олай еместігіне көз жеткізуімізге болады. Қытай тілін басқа да қоғамдық пәндер сияқты оқытуды жаңды, қызықты етіп отуға болады, бастысы оқытушының қытай тілін үйренушіге сапалы жеткізуінде. Ұзақ жылдардан бері қытай тілін оқытудағы бір кемшілік тілді үйретуде басына дейін бір сарынды «сөйлеу» әдісін қолданып келуінде еді. Оқулықтағы тіл материалы ескіріп кетсе талабына сәйкес үйлесуі жеткіліксіз болды. Қандай әдіс арқылы қытай тілін «қызықты» «қызықты»-ға, ал оқытушының «үйрен» дегенінен студенттің өздігінен «үйренемін» деуіне оятып болады? Біз ұзақ жылдық оқыту тәжірибеміз арқылы, қытай тілін оқыту барысында методикасына жоғарлатудың жолын зерттеп, сол мәселені ортаға қойып отырмыз. Бұл топтастыруға төртке бөлін қарастырығанымыз жөн:

1. Тілді тиімді қолданып мысал келтіруде заман талабына сай инновациялық әдісті пайдалану.

Тіл және жазу біздің өмірімізбен тығыз байланысты. Тіл оқытуда теорияны қолдану болмайды. Оқытушы оқулықпен ғана шектеліп қоймай, сонымен қатар оқулықтағы мысалдарға да икем сүйеуі қажет. Тіл білімдерін іс жүзіндегі тәжірибемізбен тығыз байланысты жастар қызығатын тілді таңдап, олардың осы тілді түсінуі арқылы сырлы есептелетін теорияны табиғи түрде түсініп қабылдауын іске асыру керек.

2. Тіл үйренетін ортадағы барлық мүмкіншіліктерді толық пайдаланып, күнделікті қолданатын нақтылы жағдайлардан мысал алу керек.

Оқу ағартудың мазмұны адамгершілікке толы болуы, салқын рай танытпауы, сүйіспеншілікке толы орта жасауды үйретіп шығаруымыз шарт.

Оқытушы сабақтың мазмұнын нақтылы өмірмен тікелей сәйкестендіріп, тіл мәселелерді студенттердің қоршаған ортасымен байланыстырып, олардың көңіл-күйімен сәйкестендіріп үйрену ортасын қалыптастыруы қажет. Осы арқылы студенттің назарын қызығуына үйренуге деген ынтасын тудыруға болады.

Басты көңіл болатін нәрсе іс жүзінде сабақта нақтылы болып жатқан болмыста келтіру арқылы, студенттердің назарын толық өзіне аудару. Студенттердің көңілін ынтасының оянуы сабақтың сәтті жүруіне кепілдік етеді.

Егер оқытушы сөйлем түрлерін түсіндіріп жатқанда, бір студенттің телефонына шалынса, онда сол сәтке сәйкес «Диң Диннің телефонына қоңырау шалынды» бұл қандай

көпшіліктің ортақ талқысына салу керек. Сабақ үстінде бір студент сабаққа кешігіп кетуі: «кешігіп кірген студентті біз танымыз» деген сөйлеммен «кешігіп кірген студентті анимыз ба?» деген сөйлемнің құрылымдық жағында қандай айырмашылық бар деп сұрауы кеңірек. Тағы бір мысал, егер бір студент сабақ үстінде ұйқтап қалса, оқытушы қолымен меңзей: «анау студент баяғыда тәтті ұйқыға кеткен» бұл етістікті баяндауышты сөйлем бе? деп сұраса да бола егер сабақ үстінде сойлеп отырса, оқытушы әдейі көтеріңкі дауыспен «студенттер шуламаңдар!» деген соңынан студенттер тынышталған соң осы «студенттер шуламаңдар!» деген сөйлем интонация және құрылымдық жағынан қандай сөйлемге жататынын сұрауға болады [1]. Осындай тәсіл арқылы студенттердің шашыраған назарын өзіне аударып, әрі олардың намысын оятып, сабақты сәтті қызықты жүргізуіне болады. Алайда, айта кетуге тиістісі нақты жағдайлардан мысал келтіруге бағалаудың сезімдік бағыттағандығына көңіл болу керек.

3. Сабаққа сәйкес күлкілі әңгімелерді кірістіріп, келтірілген мысалдарды қызықты ету

Психологиядағы «тіркендіру реакциясы» арқылы тілдің қолданылуы үлкен мидағы күрделі жүйке жүйелерінің жетекшілік етуіне сүйенеді, үлкен ми тек қозу жағдайында ғана түсіну және еске сақтаудың ең тамаша кезеңіне кіреді деген қортындыны көрсетті. Тіл оқытушысы оқыту барысында шамамен келгенше студенттердің үйренуге деген белсенділігін арттыруы тиіс. Әңгіме, күрделі сөздерді айту қашанда студенттердің назарын аударып, олардың үлкен миының қозуына түрткі болуы, бұл тіл үйретудегі жоғалтуға болмайтын жақсы әдістердің бірі.

Қытай тілі дүниедегі тарихы ұзақ тіл, онда шексіз мәдени қор сақталуда. Қытай иероглифтерін алып айтар болсақ, сонау сауытты сүйек жазуынан қазіргі қолданбалы жазуға дейін аралықта қаншама адамды әсерлендіретін ғажайып әңгімелер толып жатыр. Осы тарихи үдерістерден бірнеше мысал келтірсе, олардың үйренуге деген ынтасын артырып қана қоймай, тарихи білімдерін арттыруға болады. Ерте замандағы төрелік айтатын қазылардың «銀子» және «子»-ні қалай қолдану арқылы ұрлық қылмысын азйтқан әңгімесін айтса, студенттер жеңіл оқылатын иероглифтер жөніндегі білімдерді мәңгі ұмытпайтын болады [2]. Осындай тарихи үдерістерді қорытылған тұрақты сөз тіркестерін оқу арқылы алған білімдерімен ұштастыра оқытсақ, студенттер естерінде жақсы сақтайды. Олай болса оқытушылар осы әдісті неге қолданбасқа?

4. Үйлесімі сәйкес келген сәттерде өмірден түйгендерін айту, келтірілген мысалдарды тәрбиелік мәнін алу керек

Университет босағасын аттаған студенттер жаңа өмірге, жаңа үйрену ортасына бойлап үйренетін отпелі кезең болады. Бұл кезде оқытушының жетекшілігіне мұқтаж болады. Оқытушының орнын жоғары сезінетін және барлық істер өз жөнімен бітеді, дейтін немқұрайлы қозғалыстар арқылы, студенттермен тең дәрежеде ой бөлісіп, студенттерді шын көңілмен жақын тартатын сездіріп, өзара сенімартқан қатынаста болу керек. Оқытушы мен студент арасындағы үйрену қызығушылықты арттырудың негізі «тең» әрі «сәйкес» деген қатынас арқылы іске асады. Келтірілген мысалдар студенттердің өміріне қаншалықты жақын келсе, соғұрлым студенттің көңіл-күйіне тоғысып, олардың көңілдеріне түйген мәселелері шешімін тауып, үйренуге деген ынталары тиім түседі. Ішкі дүниелерімен санасын тұлға болып қалыптасуына көмектесуі қажет.

Осылайша тілдің құдіреті мен студенттің адамгершілік қасиеттерінің ортақ әсерінде, студенттің тіл үйренуге деген сүйіспеншілігін арттыруға болады. Сонымен білім беру мен тәрбиені ұштастырған көздеген мақсатқа жетуге болады.

Қорыта келгенде, мысал келтіру әдісін қолдану арқылы тіл материалдарын таңдау, оқытуды техникалық амалдарына саяды. Бір сағаттық сабақты қортындылаудан бастап, теориялық қағидаларды түсіндіріп, тіл материалдарын дәлелдеп, қағидасын түсіну керек пе, әлде тіл материалдарынан мысал келтіріп, теориялық қағидаларды қортындылау керек пе, бұл оқытушының шеберлігі мен жеткізу қабілетін қажет етеді. Келтірілген мысалдың шегі, мөлшері және орын қатарлыларды орынды және тиімді қолдану керек. Келтірілген мысал сабақтың мазмұнына сәйкес «қызықты» болып, сабақ мазмұнынан ашықпай оқыту бағдарламасына сәйкес болуы тиім. Келтірілген мысалдар барлығының назарын аударуға көңілдік бере отырып түсінікті жеткізілуі керек. Студенттің ойын келсін-келмесін болып қысқа уақыт ішіндегі есте сақтау қабілетін ауыртпайтын уақытты ысырап етуге болмайды; студенттің талқыға кірісу деңгейінің жоғарлауына тиімді болып студенттер талқылауға тікелей араласатын, ой жүгіртін талдау жасайтын, баға берін және тұжырымдап, табыстарына ортақтасу керек. Әр мысалға сараптама жүргізу арқылы студенттер мәселелерді шешудің кілтін таба білуге, игерген білімін қолдана білуге үйретуіміз керек. Мысалдың лайықты болуы, тіл материалының дұрыс пайдаланылуы, оқытудың нәтижелі болуына тікелей қатысты. Педагогикалық университеттердегі қытай тілі сабағы өмір тәжірбиесіне толы, өмірмен

сәйкес болуы керек.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. Li Quan "Dui wai han yu jiao xue li lun si kao". Jiaoxue kexuechubanshe, 2005 nian.
2. Li Chang "Dui wai han yu beb ke jiao yu yan jiu". Beijing yuyan wenhua da xue 1999 nian.

А.К. Ахметбекова, Г.Қ. Токова

АРАБ ТІЛІН МЕНГЕРУШІЛЕР БІЛІМІН БАҒАЛАУ ҮЛГІЛЕРІ

Білім беру нәтижесі дегеніміз, белгілі бір оқу бағдарламасын тәмамдаған студенттің машық, біліктілік, құзыреттілік, қабілеттілік негізінде оның осы саладағы шамасын танытағын жетістіктері болып табылады. Білім беру нәтижесіне қойылатын негізгі талап – бағалау. Бұл білім беру нәтижесінің деңгейін айқындауға мүмкіндік беретін бағалаудың құралдары мен әдісі қажет. Оқу нәтижесінің сапасын анықтаудың негізгі бірліктері құзыреттіліктер болып табылады. Құзыреттілікті оқуды тәмамдаған түлектің маман тұрғысында еңбек рыногында бәсекеге қабілетті болуға мүмкіндік беретін білім, машық, жеке тұлғалық қасиеттері мен қоғамдық дағдылар жиынтығы деп білеміз. Құзыреттіліктердің қалыптасуы студенттің оқытушымен бірге негізгі жетекшілігімен білім алу үдерісі барысында жаңа білім мен жинақтаған алдыңғы тәжірибесін интеграциясына бағытталған зерттеу және практикалық міндеттерді шешу барысында жүзеге асырылады.

Білім беру нәтижесін бағалау оқытушының қызметімен тікелей байланысты: ол әдістерін, білім беру нәтижесін бағалау барысы мен межелерін бір-біріне лайық болуын қамтамасыз етуі қажет. Оқытушы белгілеген нәтижелер мен студенттің нақты жетістіктерінің лайық бағалау құралдары арқылы анықтаймыз.

«Бағалау құралдары түлек дайындығының мазмұндық компонентімен қоса, құзыреттіліктерді көрсете алатын немесе оларды нақты жағдайда қолдана алатын іскерлік компонентін де айқындайды. Бұл жол құзыреттіліктің мына индикаторларына бағытталуы керек:

- Студенттердің портфолиоларын құрастыру;
- Оқу үдерісінде ситуациялық және практикаға бағытталған шешімдерді қолдану;
- Аралық бақылауды жинақтық емтихандар түрінде өткізу;
- Практикумдар санын қосыту;
- Мемлекеттік емтиханға мамандыққа бағытталған тапсырмаларды өткізу;
- Шектелген біліктілікті айқындайтын тестерді жасау;
- Кейс-стадиоларды қолдану;
- Курс жұмыстарын ашық қорғауды міндеттеу» [1, 251].

Инновациялық бағалау құралдарын жобалау барысында студенттің шығармашылық қабілетін анықтауға бағытталған бағалауды ескеру қажет. Бұл студенттің мамандықпен байланысты арнайы біліктілігі мен жалпы машықтың аздығына, тіпті кей жағдайда жоқтығына қарамастан алдынан шыққан жаңа міндеттерді шешуге дайындығын тексеруге мүмкіндік беретін құзыреттіліктің қалыптасу деңгейін бағалау үшін болашақ мамандық практикасына бағытталған шарттар жасалуы тиіс.

Білім беру нәтижесін құзыреттілік тұрғысында бағалау білімді бағалаудан құзыреттілік бағалауға жеткізетін бағалау құралдарының жаңа жүйесін қалыптастырады. Мұндай жаңа құзыреттік-бағдарлы оқу бағдарламаларының бағалау функциясы да өзгереді: бақылау үшін даму үшін бағалауға ауысады, яғни бағалау функциясының мақсаты студенттің білім алу деңгейін айқындау емес, білім нәтижесін жақсарту бағытын нақтылауды көздейді. Сондықтан құзыреттіліктердің жиынтығы мен деңгейін анықтайтын бағалау үдерісі бір мақсатқа жұмылдырылған белгілі тәртіпке негізделіп ұйымдастырылуы тиіс. Құзыреттіліктердің қарапайымдылық дәрежесіне, мазмұнына қарамастан, бағалау нәтижелері сандық тұрғыда көрінуі тиіс.

- Басқаша айтқанда, құзыреттілікті білім беру барысында үш нәрсеге мән беру қажет, ол:
- құзыреттіліктер білім берудің нәтижесі болып табылады;
 - оқу технологиялары олардың қалыптасу тәсілдері болып табылады;
 - бағалау тәсілдері күтілетін білім нәтижелерін дәлелдеуші құрал болып табылады.

Араб тілін немесе кез келген шет тілін менгеру нәтижесін бағалау сол тілдегі мәтін және оның баламасын ана тілінде беру, өз ойын және шет тілінде айтылған ойды үлгімен байланысты. Алайда тілді, әсіресе араб тілін үш деңгейде менгеру бар: коммуникациялық

магистратуре

Садуова Ш.М., Назарова А.Ж. Қазақ және түрік тілдеріне ортақ тұрақты сөз тіркестерін оқыту мәселесі

Mustafayeva A.A. Grade assessment system in higher education (a british-based undergraduate model)

Абдурақын Н. Қазақ-Қытай тіліндегі сөз тәртібін салғастыра отырып қытай тілін оқыту әдістемесі

Анипина А.К. Иероглифтік жазуды оқытуда қолданылатын мультимедиялық оқу презентациясы

Атабай Б.А., Сейітметова Ж.Р. Студенттердің білім сапасын бағалаудың түрлері

Ахметбек Г., Досымбекова Р. Қытай тілін мысалдар арқылы оқыту әдістері

Ахметбекова А.К., Токова Г.Қ. Араб тілін меңгерушілер білімін бағалау үлгілері

Боранбаева А.Ж., Масимбаева А.А. Шетел тілі лекенкасын оқытуда келесетін кейбір қиындықтар

Жумажанова Ф.Т., Жисекбаева А.Б. Араб тілі сабағын шағын топта жүргізу әдістері

Бахаутдинова Г.Н. Аутентичные формы оценивания, их место в балльно-рейтинговой системе

Жұбатова Б.Н., Ахметбекова А.К. Құзыреттік-бағдарлы оқу және білім бағалау технологиялары

Керімбаев Е. Тіл үйретудегі көру, тыңдау және оқуды ұштастыру тәсілі

Қыдырбаев Қ.А., Налтөре Ы.М. Араб тіліндегі һамзаның жазылу емлесін үйрету әдістемесі

Мадиев Д.Ә. Көне қытай тіліндегі предлогтарды игерудің тіл үйрену кәсіп маңыздылығы

Мен Д.В. Организационно-педагогические проблемы подготовки корсеселов в Казахстане

Нурсейтова Л.Д. Жапон тілін оқыту әдістері

Жүніс Қ.Ә. Түркі халқы тарихын зерттеудегі мұрағатты пайдалану әдісі

Сапаева Г.Е. Шетел тыңдаушыларына қазақ тілі сабағын оқытуда оның элементтерін пайдалану

Сулейменова С.С. Формирование грамматических навыков в процессе обучения русскому языку у иностранных студентов

Ыбырайымова С.С. Білім алушыны дұрыс бағалау – оқытуда жетістікке жетудің бір факторы